Raggarv i Skåne och Sverige

Jan-Erik Hederås

Första gången jag blev visad raggarv *Cerastium brachypetalum* var på Råå skjutbana bakom måltavla 6/7 den 24 maj 1987. Redan året därpå lärde jag känna ett större bestånd söder om skjutbanevallen, där det år 1995 fanns 100 exemplar, men de senaste 15 åren har raggarven bara hittats på och vid traktorvägen 50–80 meter längre söderut. Kulfångsvallen bakom måltavlorna är sedan 5–6 år tillbaka täckt med markduk.

Raggarv är en liten men ibland 30–40 cm hög nejlikväxt. Stödbladen är helt gröna, fruktställningen utspärrad och gles, foderbladen utspärrat håriga med få glandelhår, kronbladen vita och tvåkluvna, medan pistillen har 5 stift och kapslarna 10 tänder. Förväxlingsart i Skåne är främst knipparv *Cerastium glomeratum*, som liksom raggarv har foderblad med utspärrade hår ända ut i spetsen, men där glandelhåren överväger. Vidare har knipparv korta (<6 mm) fruktskaft och därmed tät fruktställning samt bredare och rundare blad (se utförligare beskrivningar i Johansson 2018). Vårarv, *Cerastium semidecandrum* och klibbarv, *C. glutinosum* har glesa fruktställningar liksom raggarv, men har stödblad med bred respektive smal hinnkant och är båda mycket mer klibbhåriga. Jag har försökt att lära känna igen raggarv från ögonhöjd, men det försvåras av att raggarv har en starkt varierande mängd glandelhår.

Fem lokaler i Skåne med fynd efter år 2000

De recenta lokalerna är ordnade från nordväst till sydost, och skrivs som **Socken**: ***Lokalnamn***.

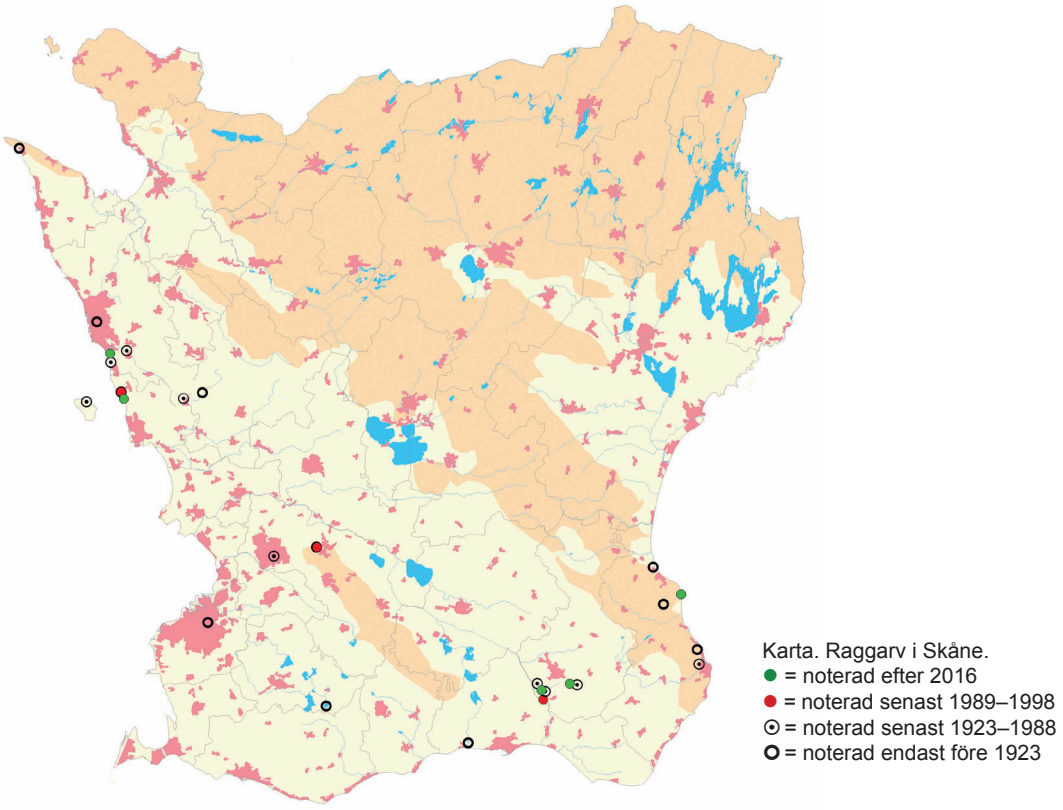
Herbarier:

LD = Biologiska museet, Lund;
OHN = Biologiska museet, Oskarshamn;
S = Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm;
UPS = Evolutionsmuseet, Uppsala;
FRD = Helsingborgs museum, Fredriksdal

Raus: ***Råå backar***. Belägg 1890–1995 i FRD, LD, OHN, S, UPS (*Råå; Rå backar; Råå ängar; Råå ängsbackar; Råå, vid vattentornet; Råå, backsluttning ovanför skjutbanan; Råå vallar, sluttningen mot skjutbanan; 300 m SSV Vattentorn. Skjutbanevall).* Fynd 1938–1950 (*Sundsgården; Råå ängar på backarna vid Sundsgården* (Johansson 2018), 1987–2025 *(Råå backar, 400 m NNV om Sundsgården; Pålstorps ängar; 300 m SSV vattentorn; Råå backar, Pålstorp, söder om skjutbanevallen*), som mest 100 plantor 1995 och 2023 (AP). Raggarv är därmed noterad från Pålstorp, Råå vattentorn söderut via Råå skjutbana till Örby, Sundsgården, på en sträcka av 900 m. Efter 1950 har den bara observerats vid Råå skjutbana, både på skjutbanevallen och traktorvägen söder därom. Lokalen växer fort igen, och utan de röjningar som äger rum då och då hade raggarv sannolikt varit utdöd. I oktober 2022 sattes ett stort antal plantor uppdragna på Fredriksdal med frön från skjutbanan ut på sex platser inom det närbelägna Örby ängars naturreservat.

Figur 1. Sandbergen i Härslöv är en gammal lokal för raggarv som är stadd i kraftig igenväxning. Det var här på backafallskrönet 30 och 80 m söder om trappan som det för drygt tio år sedan fanns 100-tals exemplar. Finns raggarven fortfarande kvar?
Foto: Jan-Erik Hederås juni 2025.

Härslöv: ***Sandbergen***. Belägg 1952–1995 i LD, S (*strandsluttning vid Hildesborgs tegelbruk; Hildesborgs tegelbruk, i backafallet strax S om; strandbrant vid Hildesborg; strandbrinken S om Rusthamnen; branten 300 m S Rustningshamn*). Fynd 1995–2022 (*300 m S Rustningshamn; Rustningshamn, 100 m S; Rustningshamn, backafallen; Rustningshamn; Hilleshögs dalar, Sandbergen, Rustningshamn 300 m SO; Sandbergen, Glumslövs backar*), som mest 1000 plantor 1995 (AP). Fynd 2013–2017 (*30 m S* (eget fynd) *resp. 80 m S den gamla trappan* (Johansson 2018)). År 2025 kunde jag inte finna raggarv, dels på grund av att växtplatserna har vuxit igen starkt under de senaste 20 åren, dels då jag inte längre vågar klättra i de mycket branta sluttningarna, men jag tror nog att den finns kvar. Raggarv växer på två dellokaler, den norra (Hilleshög 9:2 och 9:3) en människopåverkad rasbrant ovanför Hildesborgs före detta tegelbruk, den södra (Hildesborg 21:1) en mera naturlig brant 130–200 m längre söderut. Det är noterbart att båda dellokalerna är belägna intill var sin 300 år gammal skans (Enger 1940).

Benestad: ***Örups grustag***. Belägg 2022 i LD (*150 m NNO Lassagårdarna i f.d. grustag*). Fynd 1995–1998 (*ca 600 m NV Skoghuset; Örups grustag; 300 m O Lassagårdarna; Lassagårdarna, 150 m NNO*) och 2019–2025 (*Lassagårdarna; Lassagårdarna NO 200 m; Lassagårdarna ca 150 m OSO om; Örups almskog, strax V om; Örup gamla sandtag*), som mest 10000 plantor 2020 (AP). Grustaget började troligen användas redan 1864, då Ystad-Eslövs järnväg avtalade med ägaren till Örups slott om köp av grus. Senare tillkom en lastplats vid järnvägen och ett sidospår till grusgropen. Täktverksamheten upphörde 1960. Under 1970-talet och fram till 1988 observerades raggarv relativt fåtaligt i den aspklädda stenbemängda sluttningen längst i väster (Jan Thomas Johansson i e-brev). Belägg 1906–1942 i FRD, LD, S (*Örup*) syftar kanske och belägg 1924–1939 i LD, UPS (*banvallen i Örup; Örup* (*vid jv.*); *Örup, järnvägsbanken*) syftar säkert på sidospåret till grustaget eller troligare den nuvarande järnvägen NO Nymölla (Häradsekonomiska kartan Skåne län 3-84 Tomelilla 1926–34), i det senare fallet en fortsättning norrut av Nedraby-lokalen (se utgångna lokaler nedan). Sålunda finns det inte något säkert fynd i grustaget före 1970-talet, men fram till 1998 fanns raggarv i 100-tals individ. 2009–2014 gick den ej att återfinna och betraktades nästan som utgången (Johansson 2018). Från 2019 är den östra delen av grustaget den rikaste lokalen i Skåne, och man kan undra vad som hände där mellan 2014 och 2019. Var återkomsten en följd av den varma och torra sommaren 2018?

Figur 2 (t.v). Råå backar. Traktorvägen S Råå skjutbana.

Figur: 3 (ovan). Småplantor av raggarv och vårklynne (överst t.v.).

Foton: Jan-Erik Hederås, december 2025.

Tabell. Antal exemplar av raggarv 2003–2025 på de 5 lokaler i Skåne som arten noteras på under 2000-talet. x = noterad (utan att ange antal).

År	Råå	Sandbergen	Örup	Ullstorp	Stenshuvud
2003					100
2004	2				
2005					
2006	45				40
2007					
2008					
2009			0	x	
2010	19		0	0	
2011					4
2012	27	0			
2013	4	357			
2014	9	90	0	11	98
2015	0	100		50	90
2016	27			0	
2017	0	30		1	1
2018	12	30			x
2019	14		650	0	0
2020	8		10 000		8
2021	28				
2022	66	2	1 000		x
2023	100		770	0	80
2024					69
2025	31	0	1 000		x

Ullstorp: ***Ullstorpsdalen***. Belägg 1965–2014 i LD, OHN (*Ullstorp, sluttningarna 600 m SÖ kyrkan; 500 m SO Ullstorps kyrka; Ullstorps k:a, 400 m SO–OSO*). Fynd 1966 (*åsen 300 m S om Ullstorps kyrka*) av B. Lindgren (Johansson 2018), 1997–2017 (*Ullstorps kyrka, 400 m SSO–500 m SO*), som mest 50 plantor 2015, ej återfunnen 2019, 2023 (AP). Lokalen är en igenväxande sydsluttning mot Örupsån, och raggarven växer främst där små bäckar eroderat i dalsluttningen (Olsson & Wigermo 2016), att döma av beskrivningarna på en sträcka av minst 300 m.

Södra Mellby: ***Stenshuvud***. Belägg 1926 i LD, S, UPS. Fynd 1994–2025 (*Stenshuvud, östra huvudet; Östra huvudet, branten; Stenshuvuds nationalpark, Hasseldal, 1,2 km ONO–NO; Hällevik, 950 m SSO*), som mest 100 ex 2003 (AP). Raggarv växer i ett par bestånd bland klippblock och busksnår nära den lilla stigen i östbranten från den sydöstra toppen ner till Klippträdgården (Olsson & Wigermo 2016).

Utgångna lokaler i Skåne

Under de sju åren sedan den senaste nationella genomgången (Johansson 2018) har ytterligare flera belägg digitaliserats i landets offentliga herbarier (Sweden's Virtual Herbarium), som bland andra inkluderar LD, OHN, S, UPS (s. 27). Jag har även gått igenom de 25 herbariearken av raggarv på Helsingborgs museum, Fredriksdal, Helsingborg (FRD).

Vidare finns det litteraturuppgifter, som oftast avser fynd något eller några år före publiceringen samt uppgifter på Artportalen (AP), och i båda dessa fall kan ett eller annat fynd vara felbestämt. Uppgifter som bedömts som tveksamma (mest Johansson 2018) har ej medtagits, men jag kan inte utesluta att någon felaktig uppgift har kommit med och/eller någon korrekt uppgift saknas i lokalförteckningen.

För att förstå var beläggen har tagits och speciellt var de gamla fynden är gjorda har jag använt framför allt Lantmäteriets Min Karta och översiktliga gamla kartor (mest Häradsekonomiska kartan och Ekonomiska kartan). Lokalnamnet är inte alltid självklart, och jag har ibland satt ett namn med hjälp av dessa kartors fastighetsgränser. Inte heller är avgränsningen av lokaler lätt att göra, och i en del fall har jag slagit ihop närliggande fyndplatser till en lokalgrupp med mindre än 1 km utsträckning. Jag har även noterat avståndet mellan lokaler/lokalgrupper om detta är högst 2 km.

Lokalerna är ordnade från Kullaberg i nordväst och söderut i västra Skåne, vidare nära södra och sydöstra kusten till Stenshuvud i öster.

Figur 4 och 5. Raggarv i grustaget vid Örup 2022. Foto:Åke Svensson.

Figur 6. Raggarv är känt från Stenshuvuds östbrant sedan etthundra år tillbaka.
Foto: Charlotte Wigermo.

Brunnby: ***Kullaberg***. Belägg 1881–1919 i FRD, LD, OHN, S, UPS (*Kullaberg; Kullaberg. Bökebol; Kullaberg, en avsats på södra sidan* (*nära Mölle*)). Fynd (litt. Gyllenstierna 1851 enl. Johansson 2018) och 1936 (*vid strandstigen Mölle–Ransvik nära Möllegrindarna*) av Th. Lange (Johansson 2018). Ej återfunnen (Kraft 1982). Bökebolet var ett rusthållshemman, på vars inägor en av Karl XII:s skansar byggdes på 1710-talet. Sten bröts i stora mängder från 1760-talet till 1901 bland annat till byggandet av Landskrona fästning, Helsingborgs hamn och Köpenhamns befästningar (Mölleryd 2017). Bökebolet utgör nu den nordvästra delen av Mölle tätort. Jag kan inte säkert avgöra om det har funnits en eller två lokaler för raggarv, men nära skansarna och Solvik kan det nog fortfarande finnas lämpliga biotoper.

Helsingborg: Belägg 1898 i S (*Hälsingborg*) av P. W. Strandmark, som detta år även samlade växter på Råå. Han skilde alltså på fynd från Råå (i Raus socken) och Helsingborg. Före 1918 var Helsingborgs stad och Raus socken skilda kommunala enheter. Husarregementets gamla exercisfält låg i Miatorp i Raus socken, och det nya på Berga började användas först 1904, och den bästa gissning jag kan göra är att fyndet är gjort på lertäkterna i Närlunda vid Hälsingborgs ångtegelbruk. Min avlägsna släkting (farfars morfars kusin) Per Wilhelm Strandmark bodde på Helsingborg Söder 1 km från Närlunda.

Bårslöv: ***Bröddebacken***. Belägg 1943 i LD (*Bårslöv, ängsbacke vid Råå-ån nedanför Bröddebacken*) av Th. Lange. Vid den högsta punkten på stigen norr om ån i Rååns dalgångs naturreservat mitt emellan Gantofta och Görarps mölla finns en nu trädbevuxen rasbrant ner mot ån, och i den har jag letat efter raggarv. Jag har även via en trappa över ett stängsel och utlagda stenar i ån kunnat besöka lokalen från betesängen söder om Råån, men sökandet har varit förgäves.

Kvistofta: ***Rya***. Belägg 1935 i FRD (*N om Rya tegelbruk*) av H. Vallin. Lokalen är belägen ca 1,7 km S Råå backar ovan. Med detta fynd, fyndet i Helsingborg och fyndet i Glumslöv har raggarv hittats i alla socknar längs Öresundskusten från Helsingborg i norr till Härslöv i söder.

Glumslöv: ***Sundvik***. Belägg 1978 i LD (*strandsluttning s. Sundvik, Ålabodarna*) av Maja-Lena Nilsson och 1990 i OHN (*backsluttning Sundvik, Glumslöv*) av Axel Lundgren. Båda beläggen skulle kunna ha tagits i backafallen bakom Sundviks hussamling. Det äldre fyndet kan eventuellt vara från Härslöv: Sandbergen (recent lokal ovan), medan det yngre kan vara från den stora lertäkten innanför Sundviks nedlagda tegelbruk. Backafallen har vuxit igen kraftigt under de senaste årtiondena, medan den gamla lergropen fortfarande betas. I den norra delen av gropen finns en sandig rasbrant, nedanför vilken jag förgäves har letat efter raggarv, men det kan kanske vara värt att fortsätta leta där ändå. De båda tänkbara fyndplatserna är belägna 600 m respektive 1 100 m NNV Sandbergen.

Sankt Ibb (Ven): ***Norreborg***. Belägg 1952 i FRD, LD, UPS (*Ven, Norreborgs tegelbruk, ymnig i de gamla lergravarna*) av Arvid Nilsson. Tegelbruksgravarna har vuxit igen kraftigt (Johansson 2018).

Sireköpinge: ***Norrlycke***. Belägg 1886 i LD (*in declivibus ad Håkantorp-(bäcken)*) av N. Alvthin. Fynd *Norrlycke i mängd på en sluttning* (litt. Johansson,

Figur 7. Bökebolet i Mölle, med Karl XII skansar, Solvik och Barakullen, var en gång i tiden en lokal för raggarv. Idag får vi istället hålla till godo med arter som vårvial, glansbräken, rosenlök, bergjohannesört, flockarun och ekorrsvingel. Vikimedia Commons. Foto: L.G. foto.

N. 1891 enl. Johansson, J.T. 2018). Rååns båda källflöden Norrabybäcken och Halmstadsbäcken flyter samman 1,6 km NNO Sireköpinge kyrka mellan gårdarna Håkantorp (riven senast 1915) och Norrlycke (Häradsekonomiska kartan Skåne län 1–17 Ottarp 1910–15). Sireköpinge norrebäck rinner sedan vidare i en ravin åt söder och sydväst mot kyrkbyn och Råån.

Sireköpinge: ***Tågarp***. Belägg 1897 i LD, S (*in clivos ad Tågarp*) av N. Alvthin. Fynd 1957 (1951?) (*på slänterna vid Malmövägens skärning vid Tågarp*) K.-E. Flinck (Johansson 2018). Vägskärningarna på båda sidor om den gamla Rikstvåan norr om Råån och norr om Tågarps tätort är kvar, men eftersom de är täckta av en tät grässvål är det nog inte möjligt att återfinna raggarv.

Lund: ***Östra station***. Belägg 1858–1866 i LD, S, UPS (*Lund*). Fynd 1946 (*Järnvägsspår vid Östra Stationen* (H. Nilsson enl. Johansson 2018)). Var 1800-talsfynden gjordes är höljt i dunkel. Lunds Östra station låg vid Hardebergajärnvägen norr om Dalbyvägen (i stadsdelen Tuna). Denna järnväg passerar även Fågelsångsdalens naturreservat, och en spridning därifrån är inte otänkbar.

Södra Sandby/Hardeberga: ***Fågelsångsdalen***. Belägg 1817–1998 i FRD, LD, OHN, S, UPS (*Fågelsång, på ängssluttningen mot bäcken; copiose ad Foglesong; Fågelsång norra sidan*). Fynd 1998 (*400 m SSV Hedentorp*), 8 plantor. Ej återfunnen 1999, 2000, 2005, 2012, 2013 (AP). Detta är den äldsta fyndplatsen i Sverige och den lokal i Skåne som ligger längst från havet. Lokalen är numera helt igenvuxen med buskar (Leif Runeson muntl. 2025).

Malmö. Belägg 1897? i LD (*Malmö, Kung Karls backe*) av David Hylmö. Det finns två möjliga lokaler, och hur man än kombinerar socken/stad och lokalnamn stämmer det inte.

1. ***Kung Karls hög***, i dagligt tal Kung Karls backe eller i äldre tider Ershög (Kalling 1950), var en ättehög å Riseberga ägor, Husie sn (Ortnamnsregistret, sök Ershög), belägen alldeles intill Bulltofta mosse (Häradsekonomiska kartan Skåne län 1-47 Alnarp 1910–15), och den utplånades i samband med utvidgandet av Bulltofta flygfält 1950. Husie socken inkorporerades med Malmö stad 1931, först långt efter att belägget togs.

2. ***Karlshög*** vid Håkanstorp, en före detta lantgård (Häradsekonomiska kartan Skåne län 1-46 Malmö 1910–15), nu ett villaområde i Mellersta Förstaden, som tillhörde Malmö stad redan 1860. Även denna hög verkar nu vara borta, men namnet lever kvar i Karlshögsskolan strax intill.

David Hylmö var 1897 en 14-årig skolpojke som bodde i Rörsjöstaden 4 km från lokal 1 och 2 km från lokal 2.

Börringe: ***Havgård***. Belägg 1887–1913 i FRD, LD, OHN, S (*Hafgårds slottsruin; näset vid Hafgårdssjön*).

Bjäresjö: ***Ruuthsbo***. Fynd 1881 *Svarte*, ”*Skönadal*” (Areschoug 1881 enl. Johansson 2018). Skönadal är en gård under Ruuthsbo herrgård.

Benestad: ***Benestads backar***. Belägg 1891 i S (*Benestad* (*på lerskiffer*)) av G. E. Ringius, 1898 i LD (*Benestad*) av O.R. Holmberg, 1918 i LD (*Benestad*) av N. Sylvén och O. Tedin, 1932 i LD (*Benestad*, *talrik*)

av N. Sylvén och G. Norrman, 1947 i S (*torr sluttning på Benestads backar*) av I. Segelberg, 1949 i S (*Benestads backar*) av I. Segelberg. Fynd utan årtal (*Benestads hällar*) N. Sylvén (Johansson 2018). Slutsatsen att fyndplatsen Benestad avser Benestads backar kan dras av att Ringius, Sylvén, Tedin och Norrman samma dag som raggarv även noterat fältnocka och klöverärt, vilka båda där har sin enda kända lokaler i Benestads socken. 1918 och 1932 skiljde samlarna även ut andra växtfynd i Örup samma dag. I Bevarandeplan för Natura 2000-område Benestads backar (2005) uppges raggarv förekomma, men det framkommer inte i vilken naturtyp den är funnen. Även om inget fynd är känt senare än 1949 bör raggarv eftersökas på denna lokal, som är belägen ca 1,8 km NV Örups grustag (recent lokal ovan).

Övraby: ***Nedraby***. Belägg 1910 i LD (*Nedraby banvall*) av L. M. Neuman, 1997 i LD (*ca 600 m NNO Nedraby k:a, banvall*) av K.-A. Olsson. Fynd 1965 (*sluttning mot järnvägen 400 m NNO om Näraby kyrkoruin*) av B. Lindgren och 1995 (*400–600 m NNO om Nedraby kyrka, spridd längs 1 km av järnvägen, 100-tals ex* (Johansson 2018), 1983–1997 (*Nymölla, Örup, 150 m N järnvägsövergången, uppe i den första skärningen; knappt 500 m SO om Skogshuset; Nedraby 700 m V; järnvägskorsningen S om Nymölla, riklig; mellan Nymölla och Nedraby*) ej återfunnen 2009, 2010, 2014, 2019 (AP). I samband med upprustningen av järnvägen kring millennieskiftet ersattes den sandiga banvallen av grov singel, och sedan slänterna växt igen finns inte längre några lämpliga biotoper (Charlotte Wigermo i e-brev 2025). Lokalen är belägen 600–1400 m SO–SSO Örups grustag (jämför recenta lokaler ovan).

Kverrestad: ***Hobjärsbackarna***. Fynd 1966 (*Kverrestad, norra sluttningen av Örupsåns dalgång 2 km V kyrkan*) av B. Lindgren (Johansson 2018). Lokalen är belägen 1–1,5 km öster om lokalen i Ullstorp ovan, och kan ha varit en del av ett större sammanhängande bestånd av raggarv. Det torde inte vara omöjligt att arten finns kvar (Johansson 2018).

Simrishamn: ***Tommarpsån***. Belägg 1824 i UPS *Simrishamn* av Elias Fries och 1965 i LD (*Simrishamn, 700 m southwest of the N churchyard in the steeps towards the river Tommarpsån*) av Örjan Nilsson. Fynd 1965 *sluttning mot Tommarpsån från Korsavad till 500 m SO Karlstorp i Gladsax* (Johansson 2018).

Gladsax: ***Gladsax hallar***. Belägg 1861–1904 i LD, OHN, S, UPS (*Gladsax berg*). Denna lokal är belägen ca 2 km N föregående.

Södra Mellby: ***Svinaberga***. Belägg 1919 i LD (*Svinaberga backar*) av O. Tedin. Vägen mellan Södra Mellby och Svabesholm kallas Svinaberga backe, men namnet Svinaberga backar har inte gått att finna på någon karta. Byarna Svinaberga och Svabesholm ligger på en höjdplatå innanför Stenshuvud med mer eller mindre branta sluttningar åt alla håll, och gränsen mellan byarna är ytterst komplicerad. Fyndplatsen har föreslagets vara Kortelshuvud, men Johansson (2018) drar slutsatsen att Svinaberga backar omfattar sluttningarna öster om Tångdala ner mot Rörums norra å (Häradsekonomiska kartan Skåne län 3-82 Baskemölla 1926–34).

Vitaby: ***Vitemölla***. Belägg 1922 i OHN.

Lokaler i andra landskap

Bohuslän:

Kungälv: ***Bohus fästning***. Fynd 2021–2024 (*Bohus fästning, S–SO om; Fästningsholmen, intill muren i SV; Bohus fästning, södra muren*), som mest 1500 plantor år 2024 (AP). En nyfunnen lokal, som inte har eftersökts år 2025.

Västergötland

Göteborg: ***Hisingen***. Belägg utan årtal i LD (*ad Gothoburgum*) av C.J. Lindeberg (Bertilsson 2002) och belägg 1858 i S (*Göteborg. Hisingen*) av F. Belfrage. Carl Johan Lindeberg samlade växter i Bohuslän 1846–1890 och i Västergötland 1850–1897, och de båda beläggen av raggarv kan mycket väl vara tagna på samma lokal, men eftersom Hisingen är delat mellan Bohuslän och Västergötland, menar jag att det inte säkert går att avgöra i vilket landskap fynden är gjorda.

Halland

Fynd (litt. Fries 1818 enl. Georgson 1997). Belägg 1820 i UPS (utan angiven lokal).

Blekinge

Sex lokaler nära kusten med fynd från 1800-talet, men inga fynd har gjorts under de senaste 100 åren.

Ronneby: ***Bustorp***. Belägg 1820–1855 i LD, S, UPS (*Bustorp; Ronneby*). Fynd *nära Rönninge och Bustorp* (litt. Gosselman 1865 enl. Fröberg 2006).

Ronneby: ***Djupadal***. Fynd *vid ån strax N om Djupadal* (litt. Westerlund 1890 enl. Fröberg 2006).

Nättraby: ***Gredeby***. Fynd 1860 (litt. Holmgren 1942 enl. Fröberg 2006).

Karlskrona: ***Vämö***. Belägg 1850–1876 i LD, OHN, S, UPS (*Wemmö; vid Hästö grind; Wämö, berget venster om vägen till Hästö, nästan … för grinden*). Belägg 1853 i UPS (*Augerum: Näktergalsdalen*) och 1855 i UPS (*Augerum*: *Hästö*) hör hit, eftersom denna del av Augerums socken inkorporerades med Karlskrona stad 1934. Fynd 1850- till 1870-talet *Vämö, sluttningarna mot Hästö och Näktergalsdalen* (Johansson 2018). Näktergalsdalen var Marinregementets exercisplats på Vämö, och troligen har raggarv växt på ett par lokaler några hundra meter från varandra.

Karlskrona: ***Kalsholmen***. Fynd (litt. Holmgren 1921 enl. Johansson 2018). Ett belägg utan årtal i LD (*Karlskrona*) av Lindeberg, men kanske taget 1859, veterligen det enda år som Carl Johan Lindeberg samlat växter i Blekinge, kan möjligen avse denna lokal, men det är inte otänkbart att det är från Vämö ovan. Kalsholmen ligger ca 1,5 km S Vämö.

Lösen: ***Fläskholmen***. Fynd (litt. Holmgren 1921 enl. Johansson 2018). Ön är belägen 300 m öster om Kalsholmen.

Öland

Fem–sex lokaler på en drygt 20 km lång sträcka söder om Borgholm.

Algutsrum: ***Törnbotten***. Fynd 2021–2025 (*Törnbottentäkten; Törnbotten NO; Törnbotten ost; Törnbotten-kärret*), som mest 500 plantor år 2021 (AP).

Högsrum: ***Halltorp***. Fynd 1925–1942 (*Halltorp, landb. strax N om gården; snår på branten* (Sterner 1986). Fyndplatsen ligger drygt 1 km S nästa lokalgrupp.

Räpplinge: ***Greby strandskog***. Fynd 1925 (*Greby* enl. Sterner 1986). Belägg 1997 i OHN. Fynd 1997–2022 (*Strandskogen; Pettersholm-Strandtorpshage; Strantorpsskogen SV*), som mest ca 1000 ex år 2004 (AP). Fyra floraväktarlokaler inom ett avstånd av 700 m.

Räpplinge: ***Borge hage***. Belägg 1911 i S (Sterner 1986), kanske samma lokal som nästa.

Räpplinge: ***Solliden***. Belägg 1993–2009 i LD, OHN (*Solliden, S växthusen; Solliden (Borgehage-delen); Solliden. Hästhage*). Fynd 1993–2015 (*Borga hage; syd växthusen*), som mest 1000 plantor år 1999, 15 m^2 2009 (AP). Tre floraväktarlokaler inom ett avstånd av 180 m. Denna lokal ligger ca 1 km SV nästa.

Räpplinge: ***Borgholms alvar***. Fynd (litt. Aulin 1912 enl. Sterner 1986).

Borgholm: Belägg 1824 i UPS (*strax S om Borgholm*) av Elias Fries (Fries 1828 enl. Johansson 2018), 1907 i OHN (*Öland*: *Borgholm*) av Sigfrid O. Medelius, kanske samma lokal som föregående.

Gotland

Äldsta belägg är från 1824 i UPS men utan lokal-angivelse (Johansson, Petersson & Ingmansson 2016). Raggarv finns eller har funnits sällsynt på drygt 40 lokaler spridda över hela landskapet. Lokalerna ligger ibland tätt, och de gotländska byarna har i många fall sina ägor utspridda i flera in- och utmarker, och dessa omständigheter har gjort att jag inte är nöjd varken med avgränsningen eller namnsättningen av lokalerna. Därför avstår jag att publicera växtlokalerna.

Småland

Två lokaler i Tjust i den nordöstra delen av landskapet.

Överum: ***Ryvenäs***. Belägg 1984–1985 i LD, OHN (*Sydbrant mot Ryven, 500 m O Ryvenäs; Trolltorpsbergen*). Fynd 2020–2025 (*Trolltorpet 500 m SO* (*Trollbergen*); *Trollberget*), som mest 150 plantor 2022 och 2024 (AP).

Tryserum: ***Grännäs***. Fynd *Tryserum* (litt. Hartman 1838 enl. Edqvist & Karlsson 2007) och 1844 *de höga bergen midtför Kopparhyttan* (Hägerstrand 1844 enl. Edqvist & Karlsson 2007).

Östergötland

Fem lokaler längs östersjökusten samt två på Omberg nära sjön Vättern.

Ringarum: ***Gusum***. Fynd *Gusumstrakten* (litt. Kindberg 1861 enl. Johansson 2018); *Gusum*, *Kopparhyttan* (litt. Kindberg 1874 enl. Johansson 2018); Sektion 83 Ringarum S (litt. Kindberg 1901 enl. Genberg 1977).

Sankt Anna: ***Vrångö***. Fynd 2021, som är under utredning (AP).

Västra Tollstad: ***Marbergen***. Belägg 1865 i LD (*Omberg*) av C. Pontén, för så vitt det inte är taget på nästa lokal, 1993–1994 i LD, S (*Omberg, Marbergen*) av Staffan Renström resp. Bengt Hallqvist. Fynd Sektion 49 Västra Tollstad? (litt. Kindberg 1901 enl. Genberg 1977), 1995–2014 (*Marbergen*; *Örnslid*; *Storpissans NR med omgivning*; *Storpissan ovanför p-platsen*; *NO Storpissans NR*), som mest 100 ex år 1995 (AP). Flera fyndplatser inom ca 800 m avstånd.

Väversunda: ***Mullskräden***. Fynd *Omberg Mullskräerna* (litt. Kindberg 1874 enl. Johansson 2018). Lokalen ligger ca 2 km N föregående lokalgrupp.

Östra Eneby: ***Svärtinge***. Fynd 1882 (AP).

Krokek: ***Getå***. Belägg 1874 i UPS (*Kolmården, Getå*) av Nordmark. Fynd *Hällebergen*? (litt. Kindberg 1880 enl. Johansson 2018).

Krokek: ***Marmorbruket***. Fynd (litt. Kindberg 1880 enl. Johansson 2018) och 1950–1979 (*Kopparbostigen vid Bråviksstranden*), ej återfunnen 1995 (AP).

Södermanland

Fem lokaler mellan Nyköping och Södertälje samt en på Södertörn.

(Nyköpings) **Nikolai**: ***Lissholmen***. Fynd 1902 (Rydberg & Wanntorp 2001).

Svärta: ***Ållonbäck***. Belägg 1956–1992 i S (*Ollonbäck, intill gården på andra sidan landsvägen*; *100 m Ö om Ållonbäck*). Fynd 1991–2025 (*Ållonbäck SO om gården; Ållonbäcks gård 150 m SO om landsväg på östra sidan; Djupvik 700 m NNV; Ållonbäck, 115 m SO–165 m SSO huset; Ållonbäck 200 m Ö; Ållonbäck, N om Studsviksvägen*), som mest ca 5000 plantor år 2009 (AP). Tre floraväktarlokaler inom ett avstånd av 600 m.

Ludgo: ***Kårtorp***. Fynd 1985 *Kårtorp vid Trollesund* (Rydberg & Wanntorp 2001), 1995–2021 (*Kårtorp, strandskogen; Kårtorp, V om; Kårtorp, 200 m SV*), som mest 3 200 plantor år 2021 (AP). Två fyndplatser inom 200 m avstånd.

Sättersta: ***Svärdbro***. Belägg 1884–1889 i LD, OHN, S, UPS (*Lugnet*). Lugnet var ett torp under Svärdbro gård.

Tveta: ***Bränninge***. Belägg 1857–1924 i OHN, S, UPS (*Bränningeklint*). Ej återfunnen 1994, 1995 (AP).

Ösmo: ***Kängsta*** (nära Bredviken). Belägg 1932–1995 i S (*Fridhem* (*norr om Lund); 100 m Ö om torpet Fridhem; Fridhem, 150 m öster om torpet*). Fynd 1993–2020 *(Fridhem, 150 m O om; Lund, Bredviken; Fridhem, 150 m OSO om; Kängsta*), som mest 150 plantor 1996 (AP). En eller kanske två lokaler, i så fall 800 m från varandra.

Uppland

Två lokaler i sydligaste Uppland på öar i Mälaren vid gränsen till Södermanland.

Ekerö: ***Jungfruholmen***. Fynd (Almquist 1929 enl. Jonsell 2010). Jungfruholmarna är belägna 500–700 m SV ön Estbröte.

Ekerö: ***Estbröte***. Belägg 1925 i S. Fynd (Almquist 1929 enl. Jonsell 2010). Ej återfunnen 1995 (AP).

Sammanfattning

Utan tillgång till alla källor har jag bedömt statusen för raggarv i de olika landskapen.

I Halland, Blekinge, Uppland och kanske i Västergötland förefaller raggarv vara utgången. I dessa landskap finns det gamla fynd av raggarv från 1800-talet eller början av 1900-talet, men den har inte setts till under de senaste 100 åren.

I några landskap finns raggarv bara kvar på någon enstaka lokal från vilka den lätt kan försvinna i en snar framtid. I Bohuslän finns det 1 lokal med kanske ett 1 000-tal plantor, Öland några hundra på 1–2 lokaler, Småland något 100-tal på 1 lokal, och i Östergötland är det tveksamt om den finns kvar.

Även i Skåne och Södermanland är raggarv starkt hotad då den endast har kvar några få förekomster idag. I Skåne finns i nutid drygt 1 000 ex på 4–5 lokaler och i Södermanland kanske några 1 000 på 2–3 lokaler.

På Gotland har raggarv fortfarande ett flertal livskraftiga lokaler. Här finns ca 25 lokaler med totalt 50 000 plantor, ca 90% av alla plantor i Sverige. År 2024 besöktes alla 25 floraväktarlokaler, varvid raggarv återfanns på 19 av dem.

Raggarv gynnas av måttlig erosion och missgynnas av igenväxning. För att fröna skall kunna gro behövs någon form av slitage (Johansson 2018). Den kan växa i naturliga biotoper som rasbranter företrädesvis nära havet eller sandiga marker gärna med hålgrävande insekter eller större djur.

Samspelet mellan människor och djur i form av betade torrbackar och gräshedar med lagom klövtramp är en gynnsam biotop för raggarv. Numera har många sådana marker lagts igen på grund av dålig lönsamhet, vilket är en huvudanledning till artens minskning. För att vända på utvecklingen är det nödvändigt att samhället ersätter bönderna för de ekosystemtjänster som betet ger, både i form av biologisk mångfald och ett resilient klimat.

Militära övningsfält med sin kraftiga markstörning är en viktig biotop för raggarv. På Tofta skjutfält finns en av de rikaste lokalerna i landet. En annan militär verksamhet som kan ha varit gynnsam för arten är Karl XII:s skansar som byggdes på 1710-talet i västra Skåne för att förhindra danska försök att återerövra förlorade landskap. Huruvida raggarv verkligen fanns på den tiden går ej att utröna, ty varken kungen eller militären efterfrågade någon miljökonsekvensbeskrivning, men raggarv har funnits på eller nära skansarna, dels i Mölle på 1800-talet, dels på Sandbergen i Härslöv, där den nu tycks vara försvinnande på grund av minskad hävd. Däremot är den inte säkert funnen på Råå vallar. Belägget 1962 i LD (*Råå vallar, sluttningen mot skjutbanan*) är i själva verket från Råå backar.

Andra aktiviteter som gynnat raggarv är sandtag, grustag och lertäkter i anknytning till tegelbruk, men när verksamheten upphör börjar dessa växa igen och raggarv minskar och försvinner till slut.

Ett tack riktar jag till Jenni Lindbom och Katarina Jönsson på Fredriksdal Museer och Trädgårdar för fin service vid framtagning av herbarieark av raggarv.

Litteratur:

Artportalen. SLU ArtDatabanken, artportalen.se, läst i oktober 2025.

Bertilsson, A. m.fl. 2002: *Västergötlands flora*: 272, Lund.

Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.) 2007: *Smålands flora*: 251. SBF-förlaget, Uppsala.

Enger, P. H. 1940: Karl XII:s ”skansar” vid Öresund. *Fornvännen Vol. 35*: 25–43.

Genberg, E. 1977: *Östergötlands Flora*: 65, Lund.

Georgson, K. m.fl. 1997: *Hallands flora*: 276, Lund.

Fröberg, L. 2006: *Blekinges flora*: 273f. SBF-förlaget, Uppsala.

Häradsekonomiska kartan. Lantmäteriet. Historiska kartor, översiktliga kartor.

Johansson, B.G., Petersson, J. & Ingmansson, G. 2016: *Gotlands flora, band 2*: 416, SBF-förlag, Uppsala.

Johansson, J.T. 2018: Ska även raggarv försvinna från Skåne? *Bot. Notiser 151*(*4*): 9–28.

Jonsell. L. (red.) 2010: *Upplands flora*: 219. SBF-förlaget, Uppsala.

Kalling, S. 1950: Kung Karls hög. M*almö fornminnesförening årsskrift 18*: 6–15.

Kraft, J. 1982: *Floran i Brunnby socken med Kullaberg*. Botaniska Centralredaktionen, Lund.

Mölleryd, A. 2017: Bökebolet – Rusthållshemmanet som blev en viktig del av Mölle municipalsamhälle. *Mölle-Kullen genom tiderna*.

Olsson, K.-A. 1999: Cerastium brachypetalum i Aronsson, M. (red.) 1999: *Rödlistade kärlväxter i Sverige – Artfakta Vol. 1*:215. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Olsson, K.-A. & Wigermo, C. 2016: Raggarv i Skåne. *Bot. Notiser 149*(*1*): 21–24.

Ortnamnsregistret, digital version. Institutet för språk och folkminnen.

Petersson, J. 1999: Hotade växter på Gotland. Del 2: Sårbara arter. *RINDI 19*(*2–3*): 63–65.

Rydberg, H. & Wanntorp H.-E. 2001: Sörmlands flora. *Svensk Bot. Tidskr*.:275 f, Uppsala.

Sterner, R. 1986: *Ölands kärlväxtflora. Andra reviderade upplagan utgiven av Å. Lundqvist:* 220, Lund.

Sweden’s Virtual Herbarium, digital version, läst i oktober 2025.

Figur 8. Raggarv ur Sturm, J. 1883, *Deutschlands flora*.